

Programma van maatregelen: Herzele - Rosalie Daemstraat

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen.

Gemotiveerd advies

Het was tot op heden enkel mogelijk een bureauonderzoek (projectcode 2017D71) uit te voeren. Hoofdredeenen waarvoor we het uitgesteld traject toepassen is dat de gronden ondertussen werden ingezaaid en deze niet volledig in eigendom zijn van de initiatiefnemer. De huidige eigenaar verleent geen toestemming om terreinonderzoeken uit te voeren. Voor een afweging van de verschillende onderzoeksmethoden die nog in aanmerking komen, verwijzen we naar het onderdeel Onderzoeksmethode in het Programma van maatregelen (zie verder).

Het onderzoeksgebied is gelegen op de noordelijke flank van een rug. De gunstige landschappelijke ligging en de gekende archeologische waarden in de (ruime) omgeving wijzen erop dat ter hoogte van het onderzoeksgebied sporen aanwezig kunnen zijn uit de metaaltijden, de Romeinse tijd, de volle middeleeuwen en de late middeleeuwen. De vrij grote afstand ten opzichte van waterlopen maakt dat het potentieel op steentijd artefactensites binnen het onderzoeksgebied laag ingeschat wordt. Vanaf de late middeleeuwen tot op heden was het onderzoeksterrein voornamelijk in gebruik als akkerland en was het deels bebost. Vandaag de dag staan er echter nog slechts een paar bomen op het terrein. Aan de hand van het bureauonderzoek wordt een goede bewaring van het bodemarchief verwacht. Gezien de aanwezige helling op het terrein dient wel rekening gehouden te worden met erosie. Een evaluatie van de geplande bodemingrepen geeft aan dat het volledige bodemarchief binnen het onderzoeksgebied bedreigd is. Gezien het archeologische potentieel van het terrein is daarom verder archeologisch vooronderzoek aangewezen.

Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Administratieve gegevens

Naam en adres initiatiefnemer: Matexi Projects, Franklin Rooseveltlaan 180, 8790 Waregem

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Herzele, Herzele, Rosalie Daemstraat, Rosalie Daemstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

115697, 175837

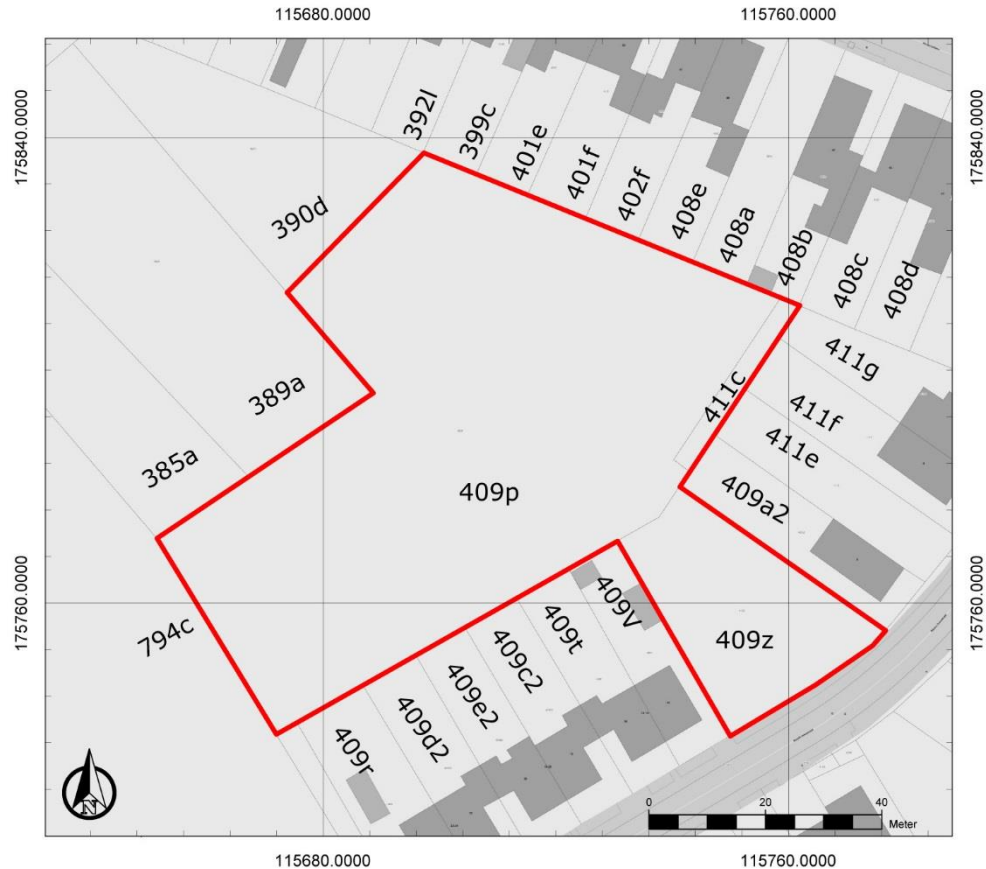
115672, 175737

115750, 175737

115777, 175755

Kadastrale percelen: Herzele, Afdeling 1, sectie B, nummers 409p, 409z en 411c

Kadastraal plan:

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

[Aanleiding van het vooronderzoek](#)

Zie hoofdstuk 2.3.2 van het verslag van resultaten.

[Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem](#)

Zie hoofdstuk 2.4.4 van het verslag van resultaten.

[Vraagstelling en onderzoeksdoelen](#)

Doelstelling van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de verstoring van de geplande werken. Ook dient het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Kunnen de gegevens uit het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem bijkomende informatie aanleveren die toelaten de hypothesen gebaseerd op het bureauonderzoek bevestigen, verfijnen of bij te sturen op vlak van opbouw van de ondergrond, aanwezigheid van intacte bodems, verstoring van de oorspronkelijke bodem, verwachte periodes en aard van de site bijvoorbeeld?

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Waar ligt/lag de hoogste grondwaterspiegel?
- Zijn er nog intacte bodems aanwezig?
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Veldkartering en landschappelijk booronderzoek zijn evenmin relevant. De bewaringstoestand van de bodem wordt goed ingeschat op basis van het bureauonderzoek en het potentieel op steentijd artefactensites wordt laag ingeschat. Enkel de mate van erosie op het terrein is momenteel niet goed in te schatten. Er zou geopteerd kunnen worden om eerst een landschappelijk onderzoek uit te voeren aan de hand van profielputten, maar het zal desondanks moeilijk zijn om in te schatten wat de precieze impact van eventuele erosie geweest is op eventueel aanwezige archeologische sporen. Daarom is een proefsleuvenonderzoek de meest aangewezen onderzoeksmethode. Op die manier kan op een efficiënte manier nagegaan worden wat de landschappelijke situatie en de eventuele impact van erosie geweest is op het terrein. Tegelijkertijd kan deze informatie afgezet worden tegen de eventueel aanwezige archeologische sporen die vastgesteld worden op het terrein. Een proefsleuvenonderzoek biedt voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

De onderzoekszone beslaat steeds de oppervlakte van ca. 5786 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (Figuur 2). binnen het onderzoeksgebied is er een zone in het zuidoosten waar er geen werken worden gepland in het kader van de verkavelingsaanvraag waarvoor de archeologienota wordt opgemaakt

De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk assessment beantwoord zijn.

Figuur 2: Zone afgebakend voor verder vooronderzoek (paars) binnen het onderzoeksgebied (rood)

Onderzoekstechnieken

Het bodemarchief dient onderzocht te worden totdat alle aardkundige eenheden onderzocht zijn waarin archeologische sites in primaire positie kunnen voorkomen, die relevant zijn voor de vraagstellingen van het onderzoek.

Proefsleuven

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Er wordt gewerkt met continue, parallelle proefsleuven. In dat geval heeft het gebruik van 2 m brede sleuven met een tussenafstand van 15 m (Figuur 3) een hogere trefkans dan 4 m brede sleuven met een tussenafstand van 20 m.¹ De aangelegde proefsleuven hebben een breedte van 2 m.

De topografie van het terrein kent een stijgend verloop van noordwest naar zuidoost, waardoor het efficiënter is om de proefsleuven aan te leggen met een noordwest-zuidoost oriëntatie. De proefsleuven hebben een maximale tussenafstand van middelpunt tot middelpunt van 15 m. De beoogde oppervlakte die onderzocht dient te worden door middel van proefsleuven, bedraagt minimaal 10%. Voor een goede selectie moeten de proefsleuven aangevuld worden met kijkvensters en/of dwarsleuven. De oppervlakte hiervan bedraagt minimaal 2,5 % van het onderzoeksgebied. De zijden van de kijkvensters meten maximaal 13 x 13 m. De kijkvensters en/of dwarsleuven moeten voldoende groot zijn om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

¹ Haneca *et al.* 2016, 48.

Figuur 3: Inplanting van de proefsleuven (blauw)

Indien buiten antropogene of natuurlijke sporen onverwacht lithische vondsten of andere vondsten uit de steentijd worden aangetroffen binnen de sleuven of de kijkvensters, worden deze vondsten driedimensionaal ingemeten. Nog tijdens het veldwerk wordt het materiaal aan een deskundige voorgelegd voor onderzoek, zodat een verdere terreinwaardering kan uitgevoerd worden. Indien nodig worden bijkomende referentieprofielen aangelegd en geregistreerd. Indien kleine lithische vondsten (kleiner dan 1 cm) worden aangetroffen in sporen, wordt het spoor in bulk ingezameld en naderhand uitgezeefd op maaswijdte van maximum 2 mm.

[Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk](#)

Er zijn op dit moment geen afwijkingen voorzien ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

[Bibliografie](#)

Haneca, K./S. Debruyne/S. Vanhoutte/A. Eryvnc, 2016: Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Brussel.